

Zbiralec

Glasilo Zdrženja vojaskih insignij Slovenije

V tej številki:

- Vaja Challenge 2011
- Znaki usposobljenosti SV
- Muzej Štrigl Toni-ja
- Maršalska titula
- Zbirateljska družina Leskovar
- 20 let ponosa in slave CRO
- Vojni muzej Idrija-Moravec

www.zzvis.si

e-mail : zzvis@t-2.net

Št. 20

ZBIRATELJI !!!

Naslov združenja je:
ZZVIS
g. Martin Leskovar
Cesta v Mestni log 40b, 1000 Ljubljana

Internetni naslov ZZVIS je:
www.zzvis.si

Elektronska pošta ZZVIS je:
zzvis@t-2.net

Davčna številka ZZVIS je :
26263955

Transakcijski račun ZZVIS je odprt na novo pri Poštni Banki Slovenija št. je :
90672-0000169520

Prosim vse zbiratelje, da pošiljajo čim več tem, ki so zanimive za delo zbirateljev, slik o raznih zbirkah in sejmih za objavo v naslednjem **ZBIRALCU št. 21**. Če je le možno, da pošljete prispevke, slike in ostalo na CD-ju ali na naš Email naslov zzvis@t-2.net zaradi lažje obdelave in poznejše objave v našem glasilu. Vse, člane vljudno naprošamo, da plačajo članarino za leto 2012 čim prej. HVALA !!

upravni odbor ZZVIS

Prosim za članke,
sliko za
prvo in zadnjo stran

Zbiralca št. 21

Ureditev naslovne strani za to številko je zaslužen član ZZVIS-a iz Srbije **Milanović Nebojša**.

NOVO

Email društva:

zzvis@t-2.net

spletna stran društva:

www.zzvis.si

Vaja CHALLENGE 2011

Ena večjih vaj Slovenske vojske v letu 2011 je bila nedvomno vaja IZZIV oz. angleško »CHALLENGE 2011«, ki se je izvajala na poligonu Krivolak v Republiki Makedoniji v času od 26. do 30. septembra. Pred tem se je izvajala vaja IZZIV v precej širšem obsegu v domovini, torej je bil CHALLENGE 2011 nadaljevanje vaje. Glavni načrtovalec in izvajalec vaje je bilo poveljstvo BRZOL, na vaji pa so sodelovali pripadniki večine enot te brigade (poleg poveljstva še 107. LEBA, 15. HEB, 16. BNZP in LETŠ) ter nekaj predstavnikov drugih enot (1. BRSV, ESD...). Skupno je na vaji sodelovalo 184 pripadnikov SV, od tehnike oz. oborožitvenih sistemov pa 5 letal Pilatus PC 9M, dva helikopterja in sicer Cougar (MEDEVAC) in helikopter Bell 412. Prav tako so bili na vaji številni drugi tehnični sistemi, med njimi radarji kratkega dosega. Pripadniki 9. BZO so izvedli streljanja z raketami SA 18. Več o sami vaji je objavljeno v reviji Slovenska vojska št 15/2011, ki je zadnja leta razpoložljiva tudi na spletu.

Za zbiralce je seveda zanimivo in pomembno tudi dejstvo, da je poleg strokovnih dosežkov vaja pustila tudi »zbiralski« pečat. Tokrat je s tega vidika vaja še posebej zanimiva, saj je bil poleg osnovnega našitka izdelan še »enotovni« našitek, torej našitek ene od enot, udeleženih na vaji.

1. osnovni oz. skupni našitek BRZOL

Okrogel našitek s premerom 90mm je izdelan v posrečeni modro srebrni barvni kombinaciji. Kot večina »letalskih«, torej okroglih našitkov, je tudi pri tem uporabljena rešitev dveh krogov. V zunanjem obroču, ki je ločen od centralnega kroga z belo črto, je zgoraj napis: »CHALLENGE 2011«, spodaj pa je napis: »TACTICAL EXERCISE – LIVE FIRING«, kar lahko

razumemo kot »IZZIV 2011, TAKTIČNA VAJA – BOJNO STRELJANJE«. Prstan z napisom je širok 10 mm, torej je premer centralnega kroga 70mm. V centralnem polju dominira barvni znak BRZOL (Brigada zračne obrambe in letalstva), pod znakom pa se stikata zastavi Republike Slovenije in Republike Makedonije kot države gostiteljice. Še nižje v spodnjem delu je rumena silhueta Makedonije z rdečo piko na desni strani. Slednja ponazarja lokacijo dogodka. Našitek ima zadaj prišitega »mačka« za pripenjanje na uniformo.

2. »enotovni« našitek 15. HEB

Enotovni našitek je od osnovnega našitka BRZOL nekoliko večji, saj v premeru meri 95 mm. Tudi tukaj je uporabljen zunanji prstan sive barve, na njem pa je s črnim sukancem vezeno: »15. HELIKOPTERSKI BATALJON« zgoraj in: »CHALLENGE 2011« spodaj. Napisa ločijo rumene zvezdice in sicer na levi tri, na desni pa ena. Prstan meri 12mm. Centralno polje je bogato zapolnjeno z motiviko in sicer je kot osnova čez cel krog izvezena makedonska zastava v rumeno rdeči kombinaciji. V gornjem delu je silhueta Republike Slovenije. Iz spodnjega desnega dela siluete, torej iz območje letališča Cerklje, izhajata dve širši krivulji, ki ponazarjata prelet helikopterjev iz matičnega letališča na območje vaje v Republiki Makedoniji. Spodaj je dokaj realistično izvezen helikopter Cougar, ki ima na sprednji stran znak rdečega križa, nekoliko višje pa silhueta helikopterja Bell 412. Kot večina sodobnih našitkov ima tudi ta zadaj »mačka« za pripenjanje. ❖

Brane Tušar, december 2011

Znaki usposobljenosti Slovenske vojske

(izobraževanja v PDRIU)

V zadnjem času je žal zaslediti bolj malo novih kovinskih znakov SV, redno jih še podeljujejo v PDRIU za uspešna opravljena nekatera izobraževanja. Število slušateljev na izobraževanjih ni ravno veliko, giblje se med 10 in 70, ponavadi pa jih ni več kot

bilo 27. generaciji. (primer znaka; slika 5 predzadnji znak)

Tečaj za vodne podčastnike (TVPC); čeprav ni bilo veliko generaciji tega tečaja je bilo izdelanih precej različnih znakov. Znak prve generacije nosi napis TEČAJ ZA

Višji tečaj za podčastnike; je imel do sedaj tri generacije. Za znak z številko ena obstajata dve različici (enako kot pri visokem TPC), ena z znakom šole za PČ in druga z znakom PŠŠ; podeljeni so bili le znaki slednje različice. Pri prvi različici z

znakom šole PČ je posebnost, da je cela oznaka srebrne barve (spredaj obroba listov in zadnji

20, tako da so ti znaki sigurno redkejši. Ko sem se lotil pisanja članka, si nisem mislil, da bom izvedel toliko novih podatkov, pa tudi ne, da bodo nekatere stvari ostale nedorečene. Glede na raznolikost znakov pa ne dvomim, da kakšna različica znaka ni omenjena in tudi, da je kakšen podatek nepravilno napisan.

Šola za podčastnike; je bila ustanovljena kot prva vojaška šola v samostojni Sloveniji, prva generacija je začela šolanje januarja 1992 na lgu pri Ljubljani, takrat so jim bili podeljene klasični znaki šole za podčastnike, knjiga z enim mečem, brez številke, na svetlo sivi

VPČ, ki se je že pri drugi generaciji spremenil v kratico TVPČ. Zelo zanimiv je znak 4. generacije, ki ima na spodnji strani pritrjeno ploščico, številka štiri pa je na knjigi natisnjena. Pri kasnejših znakih je napis zlate barve, pri 7. generaciji je znak narejen brez spodnjega napisa, 8. generacija ga ima, zadnja 9. generacija pa je spet brez njega.

Štabni tečaj za podčastnike (ŠTABNI TEČAJ); 29. februarja 2012 se je zaključila izobraževanje 20. generacija. Podobno kot pri TVPČ je ta uspešno opravljen tečaj

del), pri kasnejših generacijah je srebrne barve le napis tečaja. Uspešno opravljen tečaj je eden od pogojev za pridobitev čina višji štabni vodnik, praporščak (v nadaljevanju prap.) in višji prap.

Visoki tečaj za podčastnike; je zaključila prva gen. s 15 slušatelji, junija 2011 v mariborski Kadetnici, letos januarja pa že druga generacija. Ta znak ima v sredini znak PŠŠ, na zlati podlagi pa napisano ime tečaja. Uspešno opravljen tečaj je eden izmed pogojev za pridobitev čina štabni prap. in višji štabni prap.

podlagi, zadaj z graviranimi številkami. Kasnejši znaki se niso dosti spremenili, na njih je temnejši odtenek sive barve, na sredini knjige pa je številka generacije. Do sedaj je

eden izmed pogojev za pridobitev čina štabni vodnik. Prve različice znaka imajo spodaj napis na bakreni podlagi, pri kasnejših je spodnji del pobarvan z rjavo barvo, zadnje različice pa imajo spodnji del v zlati barvi.

Poveljniško štabna šola; je nosilec vseh oblik nadaljnega strokovnega izobraževanja častnikov in višjih vojaških uslužbencev. Izobraževanje poteka na treh ravneh:

Štabno šolanje – štabni tečaj PŠŠ: je februarja 2012 zaključila 22 generacija, v marcu tega leta pa zaključuje že 23. generacija. Uspešno opravljeno izobraževanje je eden od pogojev za pridobitev čina stotnik. Izobraževanje se je z leti preimenovalo in s tem je nastal tudi drugačen znak, kasneje pa je kot pri nekaterih drugih znakih bakreno barvo napisa zamenjala zlata.

Višji štabni tečaj – šolanje PŠŠ: pri znakih tega izobraževanja je pose-

miv je znak 11.gen pri katerem je ploščica z napisom prilepljena na znak. Znak za tečaj je ostal nespremenjen, napis znaka šolanja, pa

GŠVIU: general štabno vojaško izobraževanje in usposabljanje
VŠVIU: višje štabno vojaško izob-

je pri novejših na zlati podlagi. Letos junija bo izobraževanje zaključila 16. generacija. Izobraževanje sta eden od pogojev za pridobitev čina major in podpolkovnik.

General štabni program- šolanje PŠŠ: je uspešno opravilo 6 generacij, prva leta 1998. Prvi tip znaka je

raževanje in usposabljanje. Za zgoraj napisani izobraževanja žal nisem uspel dobiti podatkov.

Šola za častnike: kot ime pove izobražuje bodoče častnike SV. Prva generacija je začela izobraževanje 1. feb. 1993 v Poljčah, danes se šola nahaja v mariborski Kadet-

bnež znak prve generacije, pri katerem je napis VIŠJE namesto VIŠJI, najverjetneje gre v tem primeru za slovnično napako, ki je bila vidna tudi pri znaku 2 generacije, le da so pri teh znakih vidi na je bila črka E zbrušena v I. kasneje je poleg tečaja začelo potekati tudi šolanje, ki se razlikuje od tečaja po potekun načinu izobraževanja. Zani-

predstavljen na sliki, znak zadnje generacije ima manjši napis na zlati podlagi: general štabno šolanje in številko 6. Neoštevilčene znake nosijo predavatelji. Izobraževanje je eden od pogojev za pridobitev čina polkovnik in brigadir.

nici (oz. v voj. Murska Sobota). Trenutno se šola 23. generacija, ki zaključuje v decembru 2012. Znak, ki ga podelijo ob uspešno opravljenem izobraževanju nosi znak šole; knjigo z prekrizanimi mečema, v sredini pa je številka generacije. ❖

Jakob Klenovšek

Literatura: Slovenska vojska v službi domovine Tomaž . Kladnik 2006, Znaki SV, policije in carine Janez J. Švajncar 2011, Revija Slovenska vojska in internet.

Srečanje ZZVIS na Koroškem v muzeju Tonija Štrigla

Leta 2011 se je ZZVIS zbral na Koroškem v Selovcu v

Šentjanžu pri Dravogradu. Udeležba ni bila velika, kar je najbolj razžalostilo vse prisotne saj je bilo srečanje planirano in člani povabljeni.

Zjutraj smo se dobili pri centru Katica v Slovenj Gradcu od

tam smo odšli na ogled zasebnega muzeja k prijatelju Viliju, kateri ga ima v kletnih prostorih svoje gostilne. Ogledali smo si predmete v muzeju, slike, kipe Josipa Broza TITA. Na ogled je preko 300 različnih artiklov z

podobami nekdanjega predsednika Jugoslavije TITA. Prav tako so poleg razstavljeni številni radiji starejšega datuma proizvodnje. Vili prireja vsako leto

po Slovenj Gradcu Dan mladosti z Titovo štafeto in to je seveda tradicionalno na dan 25. maja Vredno ogleda.

Pot smo nadaljevali do prijetnega zasebnega muzeja v katerem

je razstavljeno cca 10.000 artiklov. Fenomenalno. Zastave, uniforme, medalje, nože, bajonete, odlikovanja, priznanja, slike, značke, pokale, trofeje ter še mnogo drugih artiklov ki jih razstavlja. Uradna otvoritev muzeja je bila 4.10.2009, otvorila ga je gospa županja Dravograda Marjana Cigala. Zbirko si je do sedaj ogledalo preko 2.000

ljudi iz Slovenije in tujine. Do sedaj je zbral občinskih zastav skoraj 200 (občin v Slo je 217) Svoj kotiček ima prav tako tudi bivši predsednik SFRJ Maršal Josip Broz TITO. Doma imajo tudi privatno domačo apoteko, riše na steklo, gravira, izdeluje Titove kipe, zbira stare knjige,... ❖

Toni Štrigl

Nenad Bjeloš

MARŠALSKA TITULA IN ZNAK

V sedemnajstem stoletju so v vojaški hiarhiji uvedli čine kot stopnjevanje starešinstva, ki je bilo potrebno šele takrat ko so začeli formirati stalne sestave vojske.

predsedniki držav in seveda tudi vrhovni poveljniki ali pa najvišji predstavniki. Največkrat kot zasluge za vojno poveljevanje velikim vojnimi enotam.

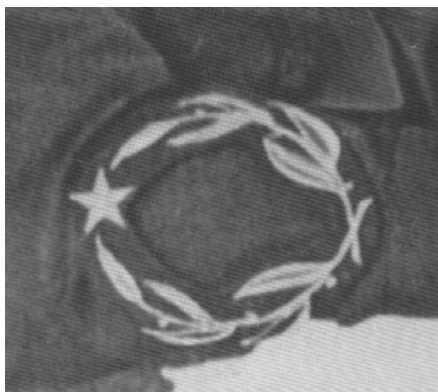
AVNOJ-a sprejme odlog o nazivu **Maršal Jugoslavije** Vrhovnem poveljniku **NOB** in **POJ** (narodnoosvobodilni boj in partizanskih odredov Jugoslavije) tovarišu **Titu**.

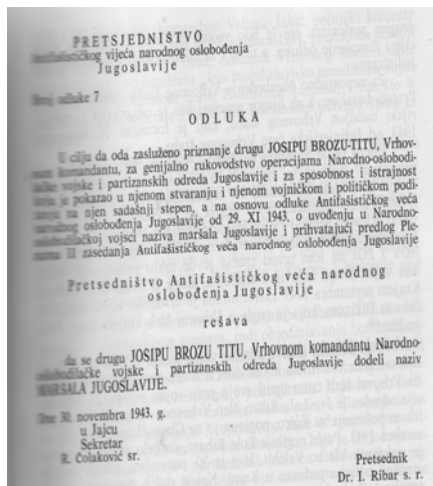
V **NOB** (Narodno Osvobodilni Boj), partizanskem gibanju je bilo idealistično. Tako, da vse od leta 1941 pa do 1943 leta niso bile uvedene starešinske oznake. Osnova starešinskega odnosa so bile funkcije npr.: komesar – naziv, komandir – funkcija. Od maja 1943 z ukazom vrhovnega komandanta se prične z uvajanjem činov v **NOB** (Narodno Osvobodilnem Boju) s tem je tudi nastala titula Maršal.

Na svoji prvi seji **30.11.1943** je predsedništvo **AVNOJ-a** sprejelo prelog slovenske delegacije, katera je v odloku št. 7 s ciljem da se da zaslužno priznanje tovarišu Josip Brozu **TITU** vrhovnemu poveljniku za genijalno vodenje v operacijah **NOB** in **POJ** in za sposobnost ter vstrajnost pri ustanavljanju partizanske vojske xxxxxxxxxxxxxx in na osnovi odloka **AVNOJ-a** da tovarišu **TITU** vrhovnemu poveljniku **NOB**-ja in **POJ**-a dodeli naziv „**MARŠAL JUGOSLAVIJE**“.

V Jugoslovanskem narodnoosvobodilnem gibanju so na predlog delegacije iz Slovenije na drugem zasedanju **AVNOJ-a** (Antifašistiko veče narodnog oslobodjenja Jugoslavije) sprejeli predlog da se uvede v narodnoosvobodilni vojski Jugoslavije naziv **Maršal Jugoslavije**. V imenu slovenske delegacije je Josip Vidmar predlagal da predsedništvo

Prevedla: Nadja Lesklovlar

Zbirateljska družina LESKOVAR

Verjetno marsikdo, ki pogleda našo družino misli, da smo malo nori, ker zbiramo toliko različnih stvari, ampak vsakdo, ki je kdaj imel kakšno zbirko oz. hobi, razume, kako hitro te lahko nova stvar potegne vase.

Oče je začel z vojaško zbirko okoli leta 1994-95, ko je začel zbirati našitke Slovenske vojske, da bi okrasil svojo pisarno. Našitki so se počasi začeli nabirati, ko mu je sodelavec ponudil svojo uniformo in iz ene, dveh, je počasi številka naraščala. Na začetku je zbiral le uniforme SV in bivše JNA, postopoma pa tudi uniforme drugih svetovnih držav.

Ob vseh teh kosih je počasi primanjkovalo prostora v pisarni, zato je odprl svoj privatni muzej v vojašnici Šentvid l.1996. Zbirka se je kasneje preselila v vojašnico Kranj, kjer deluje tudi danes. V muzeju sta dve sobi, ena je namenjena slovenski vojski, druga pa vojskam držav bivše Jugoslavije in drugih držav po svetu. V

»slovenski« sobi je najbolj udarna uniforma prvega obrambnega ministra g. Janeza Janše iz osamosvojitvene vojne, uniforma pilota helikopterja J. Kalana, uniforma poveljnika PS SV, poleg teh pa stoji tudi približno 50 ostalih uniform SV, 1000 našitkov, položajne oznake, kovanci, medalje, odlikovanja, značke itd. Druga soba je razdeljena na tri dele: leva stran je namenjena bivši Jugoslaviji, na sredini so novo nastale države bivše Jugoslavije (Hrvaška, Srbija, Bosna in Hercegovina,...), desna stran pa je namenjena ostalim državam po svetu. Najbolj udarni kosi v tej sobi so uniforma partizana z vsemi odlikovanji in uniforma kanadskega pilota, ki se je boril na evropskem nebu v 2. Svetovni vojni, ki jo je podaril kanadski obrambni minister.

Poleg vojaške zbirke je oče začel zbirati tudi evro kovance. Zbirka se je začela 2011, ko je ob pogledu v denarnico opazil, da ima vsaka država svoje grbe na kovancih, zato se je odločil, da bo poskusil zbrati kovance od 1 centa do 2 evrov, od vseh držav članic EU. Tako smo kakšen mesec vsi gledali po denarnicah in iskali manjkajoče kose. Prijatelji so me včasih kar čud-

no pogledali, ko sem prvo pregledala drobiž preden smo skupaj plačali kavo. Ko so bili te osnovni kovanci zbrani smo ugotovili, da obstajajo tudi spominski evro kovanci, ki jih države izdajo ob svojih jubilejih in seveda smo počasi začeli zbirati tudi te. Danes bi lahko rekli, da imamo veliko zbira-

teljskih prijateljev po celi Evropi pa tudi izven nje, saj pogosto sodelujemo z zbiratelji iz drugih držav pri menjavi kovancev.

Da pa se tu ne bi še končalo, oče zbira tudi bankovce bivše Jugoslavije,

podolgovate spominske kovance iz območja Slovenije,

igralniške žetone, albume, slike, značke in verjetno še

mnogo drugih stvari, ker poleg pomaga tudi ostalim zbirateljcem, ki zbirajo najrazličnejše stvari, od sladkorjev do vžigalic, itd.

Mama ni nikoli bila pretirano navdušena nad zbiranjem »krame« po stanovanju, vendar je kmalu tudi ona začela brskati po denarnici ob iskanju novega »evra«. Ker smo vsi nekaj zbirali, se je tudi ona odločila, da bo začela zbirati magnetke, ki stojijo na vratih hladilnika. Magnetki so se počasi nabirali, ko je kakšen od nas ali od prijateljev za spominček z morja prinesel magnetek tistega mesta ali države.

Mama se je odločila, da bo to postala njena zbirka in sedaj kamor koli gremo, ne smemo pozabiti na njen magnetek. Zbirka je pravzaprav zelo zanimiva, saj prikazuje najrazličnejše kraje, ohranja spomin na njih ter tudi okraši drugače pust hladilnik.

Moj brat Robert ima svojo zbirko podstavkov za pivo, ki jih najdemo v najrazličnejših pubih, gostilnah,... Zbirka se je začela nekega petka, ob kriglu piva, ko je pod njim opazil podstavek Guinnessa, ki se mu je zdel zanimiv, zato ga je vzela domov. Naslednjič je opazil še enega in tako je počasi postal pozoren na podstavke, ki so

bili v pubih. Kmalu je tudi druge angažiral k temu, da smo pred izhodom iz lokala pogledali ob šank in pobrali različne podstavke. Te je zbiral v škatli in kmalu je ta zbirka tako narastla, da so bile škatle premajhne. Še danes jih ni vseh preštel, trenutno ima polne dve mapi, veliko jih pa je še v škatlah. Robert pravi, da so njegovi najljubši podstavki od Guinnessa, saj sliko ponavadi spremlja duhovito besedilo. Zbirka počasi narašča z menjavo preko interneta oz. ko zopet najde kakšnega novega ob jutranji kavici oz. večernem kozarcu piva.

Za konec pa bom predstavila tudi moje zbirke. Vse skupaj se je začelo v osnovni šoli, ko sem zbirala znamke. Zbirka je bila zelo enostavna, zbirala sem le tiste znamke, ki sem jih dobivala s kartic, ki so mi jih prijatelji pisali s počitnic, pa tudi nekaj starejših, ki jih je oče imel shranjene. Ta zbirka je kmalu zamrznila. Zbirati sem ponovno začela približno 4 leta nazaj in sicer naprstnike. Tudi ta zbirka je bila prvo

namenjena kot spominček z morja, ampak je kmalu narastla in krasi naš hodnik. Naprstniki so iz več evropskih in tudi drugih držav po svetu in so zani-

mivi prav zaradi predstavitve teh mest in držav. Lani pa sem ob pogledu v reklamni album, kjer prodajajo različne albume za različne zbirke, opazila album za zamaške od piva in drugih držav. Z očetom sem se pohecala, da mi je album zelo zanimiv, kmalu pa mi ga je oče kupil in tako se je začela tudi zbirka zamaškov. Zbirko sem prav tako začela s slovenskimi zamaški ob večerni pijači, sedaj pa že sodelujemo z drugimi zbiratelji iz drugih držav s katerimi menjamo zamaške. Imam jih že preko sto večinoma iz evropskih držav, nekaj pa jih je tudi iz

ZDA, Mehike, Libanona, čakam pa še na zamaške iz Indije.

Če smo nori ali ne presodite sami, vendar mislim, da človek ob današnjem norem svetu potrebuje še kakšen hobi poleg službe, da se odklopi, pozabi na skrbi, poleg pa še zve mnogo novih stvari in spozna veliko novih prijateljev.

Monika Leskovar

Foto: **Robert Leskovar**

Vojaški muzej v Kranju

Lasso
Studio
znajqjo

Military Museum Martin

Vojaški muzej v Kranju --- Military Museum Martin

Christopher LEE
v muzeju

Military Museum Martin

Military Museum Martin

Partizanska uniforma in Kanadski pilot iz 1943

OSTROSTRELSKE OZNAKE V SV

Namen tega članka je predstaviti javnosti nekaj novih oznak Slovenske vojske, katere so zaradi relativno nove izdelave in izredno male razširjenosti med pripadniki SV in ostalo javnostjo skoraj nepoznane. Tule se bom omejil na ostrostrelske oznake (našitke).

Ostrostrelci so posebna veja oboroženih sil, stari so vsaj toliko kot je stara natančna puška. V vojnah 18 in 19 stoletja so bile v veliki meri v uporabi sprednjače. Precej nenatančno orožje, vojaki so z njimi streljali v salvah. Šele orožje z risano cevjo je omogočalo relativno natančne strele. Takrat so do izraza prišli dobri strelci, v veliki meri nekdanji lovci s svojo mirno roko in poznavanjem orožja. Zametki ostrostrelstva se kot taki pojavijo v jarkih prve svetovne vojne. AO vojska je začela uvajati posebne tečaje za najboljše strelce, dobili so tudi orožje z daljnogledom. Ti pripadniki so bili oproščeni navadne vojaške službe, naloga jim je bila iskati pomembne nasprotnikove cilje. Za uspešne zadetke so prejeli poseben kovinski znak (Feldscharfschützenabzeichen) do katerega s bili upravičeni po treh do petih potrjenih zadetkih.

Ostrostrelstvo je svoj razcvet

doživelo v bojnem metežu 2. svetovni vojni. Marsikdo se spomni epskih dvobojev v Stalingradu. Malokdo pa ve da smo imeli tudi Slovenci dobre strelce, med njimi je bil Viktor Kraševac, partizan kateri je bil s svojo puško strah in trepet okupatorju na Dolenjskem in v Gorskem kotarju. V nekem trenutku naj bi imel 24 potrjenih zadetkov z 22 strelci.

Po končani vojni je tudi Jugoslovanska vojska spodbujala dobre strelce. V ta namen je celo uvedla medaljo najboljšega strelca, prav tako so obstajali mali znaki za najboljše strelce tudi v Slovenski vojski. Vendar so bile to male, dokaj neugledne značke v pozlačeni, posrebreni in bronasti različici, z dejanskim ostrostrelstvom pa niso imele nič skupnega.

Z razvojem SV je le-ta kupila tudi nekaj ostrostrelskih pušk v različnih kalibrih, katere so nadomestile prejšnje PAP M76. Nova orožja so precej sofisticirana, za pravilno in varno uporabo je potrebno kar nekaj znanja. Orožja so povečini zadolžili pripadniki ostrostrelskih oddelkov v formacijah enot SV.

Za vse te pripadnike je SV uvedla tudi poseben 5 tedenski tečaj ostrostrelstva, prvi tak se je izvajal pod nadzorstvom ameri-

ških inštruktorjev. Na tečaju so obravnavali posebne veščine in znanja, med drugim tudi tole, balistiko, napredno maskiranje, določanje razdalj, napredno taktiko, tipe in lastnosti najpogostejših kalibrov, radijske in druge zveze, orientacijo, prepoznavanje različnih uniform in opreme.

Tečaj je bil fizično in psihično izredno zahteven, pripadniki so ob koncu tečaja prejeli posebno oznako v obliki našitka.

Našitek je izdelan na ripstop blagu nove poizkusne uniforme SV. Velikost-premer oznake je 5cm.

Oznaka kot taka predstavlja tarčo s koncentričnimi krogi, v sredini je namesto desetke pika. Čez vse to sta prekrižani dve ostrostrelski puški z daljnogledom/optiko. V spodnjem delu oznake je velika črka S-oznaka za SNIPER-Ostrostrelec. Oznaka

ka se nosi na bojni uniformi, nad levim naprsnim žepom, nad našitkom SLOVENIJA.

V eni izmed enot SV so šli pri izdelavi oznak za ostrostrelce še korak naprej. Za svoj ostrostrelski oddelek so izdelali posebno oznako s katero se razlikujejo od ostalih pripadnikov ostrostrelskih oddelkov SV in je samo njihova. V zbirko sem uspel pridobiti set 4 poizkusnih oznak ter končno izvedbo le te s katero se lepo vidi sam razvoj in izdelava.

Oznake so poizkusne, velikost se razlikuje, motiv je precej podoben, le namesto tarče je na prvih dveh oznakah v ozadju strelski križ z optične naprave, na zadnjih dveh pa tega ni.

Osrednji motiv vseh štirih oznak je Thorovo kadivo-simbol nordijskega božanstva Thora kate-

rega so si za svojega vzeli Izvidniki 10.MOTB.

Končni izdelek je pa tale oznaka, v veliki meri je povzetek zgornjih motivov, oznaka se pa razlikuje v obliki. Če so bile prejšnje okrogle, je tale v pravokotni obliki.

Velikost oznake je 54x78mm, izvezena je izredno kvalitetno, na zadnji strani ima ježka. Mesto nošenja ni natančno opredeljeno, v veliki meri jo fantje uporabljajo na zadnje čase popularnih baseball kopicah. Vseh 6 oznak je iz moje zbirke oznak SV.

ŠESTAN BOJAN

N O S T A L G I J A

Častni vojni znak

Častni vojni znak je najvišje priznanje ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Podeli se ga pripadnikom Slovenske vojske, za izkazano izjemno hrabrost v vojni ali za posebno požrtvovalnost v bojnih nalogah v vojni ali miru. (iz ULRS št.41/2007) Posmrtno se znak podeljuje tudi pripadnikom, ki so padli pri bojnem delovanju. (iz ULRS št.25/1993) Odlikovanje obstaja v dveh različicah ;

Prvi je po obliki in velikosti takšen kot kovinski generalski znak za pokrivala, le da ima spredaj na modrem delu napis SLOVENIJA in spodaj na rdečem letnico, na katero se podelitev nanaša. Velikost (merjeno po dolžini mečev) - meri 49 x 49 mm in je težek cca. 22g. Zadaj se pripenja na enak sistem kot nekatere značke »na metuljčka«. Odlikovanje se nosi na levi strani prsi nad levim zgornjim žepom uniforme nad vsemi drugimi odlikovanji.

Druga različica odlikovanja se po videzu ni dosti spremenila, največja sprememba je ta, da je bilo odlikovanje preoblikovano za nošenje okrog vratu. Do sprememb je prišlo v letu 1993 (tako kot pri ostalih odlikovanjih MORS iz tistega časa). Žal nisem uspel pridobiti podatka ali so bila leta 1993 podeljene prve ali druge različice. Same mere tega tipa odlikovanja so enake, teža je cca. 25 g, trak za nošenje okrog vratu je širok 40 mm. To odlikovanje leta 1991 ni imelo predvidenega nadomestnega traku za nošenje na prsih. Trakec, ki se je začel uporabljati kasneje je enak barvam traku odlikovanja v sredini pa ima zlati znak SV z zelenim lipovim vencem. Vsa odlikovanja so narejena iz srebra, pozlačena, barven del pa je emailiran. Na zadnji strani je gravirano ime prejemnika.

Odlikovanja so bila prvič podeljena 26. oktobra 1991 v Kopru na proslavi ob odhodu zadnjega vojaka JLA iz Slovenije. Vsak pokrajinski štab TO, je lahko predlagal po enega prejemnika, eno odlikovanje pa je dobil pripadnik specialne brigade MORiS in enega pripadnik posebne enote milice; skupaj torej 9. 8 odlikovanj je bilo podeljenih tudi posmrtno, nekatera tudi kasneje. Leta 1993 ob dnevu slovenske vojske je bilo podeljenih še 5 odlikovanj, prejemnik enega od teh je bila diverzantska skupina 6.PŠTO. Zadnji znak je bil podeljen posmrtno zadnji žrtvi slovenske osamosvojitvene vojne in sicer vojaku, ki se je začetek avgusta smrtno ponesrečil, ko je med stražarsko dolžnostjo sprožil protipehotno mino, ki jo je nastavila JLA. Skupno je bilo do danes podeljenih 23 častnih vojnih znakov Slovenske vojske.

Literatura: Uradni list RS št.25/1993, št.41/1995, št 41/2007, Teritorialna obramba republike Slovenije 1992 Janez.J Švajncer, Obranili domovino Janez J: Švajncer 1993 in internet

Jakob Klenovšek

„20 LET PONOSA IN SLAVE“

dvajseta obletnica ustanovitve Hrvaške vojske in Policije

V organizaciji Zdrženja hrvaških braniteljev, dobrovoljcev domovinske vojne "Grobnik", Opčine Jelenje <http://www.jelenje.hr/>, Turistične zajednice občine Jelenje <http://www.tz-jelenje.hr/> in Odbora za skrb o hrvaških borcih, družinah padlih, umrlih in izginulih hrvaških braniteljev občine Jelenje, v petek, 10. lipnja 2011g. organizirana je bila „Izložba 20 let ponosa in slave“ v okviru dvajsete obletnice ustanovitve Hrvaške vojske in policije. V domu kulture Dražice izložba je trajala do nedelje, 12. lipnja 2011.g. do 18,00 ure.

V treh dneh izložbe, so obiskovalci lahko videli gradivo iz obdobja Domovinske vojne, bojne zastave, uniforme, čelade, zgodovinsko in sodobno orožje, fotografije, odličja, hrvaške vojne oznake in ostalo opremo.

Na povabilo organizatorja sem imel čast sodelovati na izložbi kot razstavljalec, kjer sem predstavil del moje skromne zbirke oznak iz obdobja Domovinske vojne.

Kot posebni gosti so na izložbi sodelovali tudi predstavniki specialnih enot oboroženih sil Hrvaške iz Delnic in pripadniki Specialne enote policije Policijske uprave Primorsko-goranske, Reka, legendarne „Ajkule“.

Prvega dne izložbe so pripadniki specialnih enot predstavili nove uniforme in del sodobnega orožja in opreme katera je privabila veliko zanimanje obisko-

Foto: PRdesign, Informator Opčine Jelenje, 7/ 2011

valcev.

Drugega dne so pripadniki Specialne enote policije Policijske uprave Primorsko-goranske Reka, legendarne „Ajkule“ obiskovalcem prikazali atraktivni nastop v obvladanju borilnih veščin, kateri so prav tako privabili veliko število obiskovalcev ob enem pa so tudi razstavili svojo sodobno opremo.

„Ajkule“

Bataljon za specialno delovanje (BSD)

Bataljon za specialno delovanje (hrvaško Bojna za specijalna djelovanja; kratica BSD) je elitna specialna vojaška enota, ki je podrejena neposredno Generalštabu Oboroženih sil Republike Hrvaške.

Zgodovina

Bataljon je bil ustanovljen 8. septembra 2000 z združitvijo Centra za posebne borbene veščine Šepurine in nekaterih pripadnikov 1. gardne brigade, ki so imeli bojne izkušnje iz hrvaške osamo-

vojitvene vojne. Pripadniki bataljona so posebej izbrani in izurjeni prostovoljci iz vseh vej Oboroženih sil Hrvaške.

Organizacija

Poveljniški vod - zadolžen za varnost komunikacij, saniteto, oskrbo in transport

1. četa za specialno delovanje - specializirana za izvedbo zračno-desantnih operacij ter za zavzetje in zavarovanje pristajalne cone.

2. četa za specialno delovanje - specializirana za izvedbo operacij v gorsko-planinskem področju in v zimskih razmerah. Četa tudi zagotavlja urjenje smučanja in alpinizma.

3. četa za specialno delovanje - specializirana za izvedbo amfibijsko-desantnih operacij na morju in kopenskih vodah. Četa tudi zagotavlja urjenje plavanja in potapljanja. Vod za ognjeno podporo - zagotavlja ostrostrelsko in minometno podporo za preostale dele bataljona.

[http://sl.wikipedia.org/wiki/Bataljon_za_specialno_delovanje_\(Hrva%C5%A1ka\)](http://sl.wikipedia.org/wiki/Bataljon_za_specialno_delovanje_(Hrva%C5%A1ka))

Specijalna enota policije Reka "Ajkule"

ustanovljena je bila 8. aprila 1991 leta, takoj po formiranju so bili napoteni na bojišče v Liki.

Vojna pot

Ta enota je sodelovala na strateških točkah v Topuskom in Bilaju, a po povratku v Reko, so bili prisotni pri izvzemu orožja iz skladišča bivše Teritorijalne obrane na Zahumu.

Velika količina takrat izvzetega orožja je končala v enotah Hrva-

ške vojske. "Ajkule" so pravtako bile prisotne pri umiku JNA iz Reke. Za tem pa so ponovno odšli v Liko in sodelovali pri osvobajanju vojašnice v Gospiču. Osvobodili so in zavzeli Velebitski vrh Visočica in ga držali do osvoboditve. Specijalna enota "Ajkule" prva je organizirana postrojba iz področja

oslobodilnih akcijah v Domovinski vojni, odigrala je ključne vloge v operaciji Oluja, Bljesak, Maslenici in ostalih akcijah Domovinske vojne, v vojnih operacijah je padlo 8, a ranjeno je bilo več kot 60 pripadnikov enote.

Izvor:

<http://hr.wikipedia.org/wiki/Specija>

Primorsko-goranske županije katera se je vključila u Domovinsko vojno in to pod poveljstvom legendarnega poveljnika Marina Jakominića kateri je ubit 29. avgusta 1992 leta. Temeljem odloka Gradskog vijeća Reke, ulica u Reki imenovana je Ulicom Marina Jakominića, in 14. listopada 2004. svečano otvorena spominska plošča. Ta specijalna enota je bila aktivna v mnogih

[Ina jedinica policije Rijeka %22 Ajkule%22](#)

Foto, privatna kolekcija člana foruma „cetina“ ❖

<http://www.kolekcionari.com/showthread.php?t=9696>

Damir Trinajtić

Prosim vse člane da se odločijo objavljati članke v naši reviji.

Več ko bo različnih avtorjev, bolj bo kvalitetna revija.

www.zzvis.si

zzvis@t-2.net

Kje so meje?

O zbiralcu in zbiralcih kot posebni skupini posameznikov sem pisal že v eni prvih številčk revije Zbiralec leta 2003. Kar nekaj bralcev revije je v kasnejših razgovorih pritrnilo mojim razmišljanjem, katera pa tokrat želim usmeriti še na vidik, ki me osebno moti in ga ne odobravam. Zbiranje kakršnih koli predmetov je v precejšnji meri urejen proces, saj se ob vsaki veji zbirateljstva razmeroma hitro pojavi težnja po druženju, izmenjavi informacij in zbirateljskih predmetov ter po kataložki ureditvi predmetov in zbirk. Tu zraven pa se, verjetno toliko dolgo, kolikor dolgo obstaja zbirateljstvo, vedno vrine tudi trg. Trg je dokaj preprosta stvar, saj gre za odnos med povpraševanjem in ponudbo, a ta dva procesa sta vse bolj pogosto obrnjena. Vse navedeno je seveda golo naštevanje dejstev, ki so realnost in ni z njimi nič narobe, dokler se na trgu ne pričnejo pojavljati nekorektni predmeti. O tej posebnosti »trga« želim tokrat prelistati na papir nekaj svojih čustev, zgolj za sprostitev in morda komu izmed bralcev v razmislek, saj kakšnega pozitivnega učinka ni pričakovati.

Omejimo se samo na zbiranje vojaških predmetov, kasneje pa še ožje, na vojaške oznake, saj je nenazadnje večina bralcev članov Združenja zbiralcev vojaških insignij (oznak). Ni skrivnost, da se poleg denarja in umetniških slik že vrsto let ponareja tudi vojaška odlikovanja in oznake. Posebej razširjeno in donosno je bilo in je še ponarejanje vojaških predmetov, ki spadajo v področje nacistične Nemčije. Deloma je k temu pripomoglo izredno veliko zanimanje v velikem in bogatem trgu v ZDA, deloma pa tudi stalno pojavljajoč se moment neonacizma, ki tudi absorbira predmete iz časov, ki pripadnikom teh gibanj služijo kot biblija.

Po koncu hladne vojne se je pojavilo zelo veliko odlikovanj Sovjetske zveze ter njenih satelitov (Varšavski pakt), žal pa se je zaradi, ponovno, velikega povpraševanja po redkejših odlikovanjih, pojavilo mnogo ponaredkov. Isto se je in se še dogaja z odlikovanji nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ), predvsem na slovenskem prostoru pa tudi s posebnimi spominskimi medaljami partizanskih enot slovenskega narodno osvobodilnega gibanja. Iz zbiralske veje tako imenovanih vojaških predmetov pa se ne ponarejajo samo oznake in odlikovanja, temveč tudi starejše orožje (predvsem hladno) ter deli opreme, kot so oklepi, pasne sponke ipd. Zanimivo je, da včasih celo renomirani muzeji ali zasebni zbiralci pridobijo v zbirke predmete, ki sploh niso ponaredki, temveč zgolj spretno prodani predmeti, namenjeni drugačnim namenom. Takim nakupom ponavadi botruje neznanje oz. pomanjkljiva poučenost v povezavi z velikim interesom po pridobitvi nečesa redkega in posebnega. Prav te elemente spretnosti z izmišljanjem neverjetnih zgodb s pridom izkoriščajo.

Pri ponaredkih je seveda potrebno nekoliko bolj dosledno uporabljati ta izraz. Poznamo vsaj tri vrste vojaških predmetov, katerim lahko rečemo ponaredek. Najprej so to z originalnimi orodji in s predpisanimi materiali izdelani predmeti, ki pa so narejeni običajno v času, ko se že zdavnaj ne bi smeli (mogli) več izdelovati – torej v novejšem času izdelani novi »originali«, ki so po izgledu in materialu popolnoma identični, vendar niso nikjer evidentirani (presejajo znano število narejenih in podeljenih predmetov) in kot taki seveda niso bili nikoli podeljeni po veljavnih predpisih. Odločitev vsakega posameznika je, ali mu kot zbiralcu tak predmet ustreza in

ali ima zanj enako vrednost (tržno in moralno), kot original. Za ta zapis jih poimenujmo skupina »A«. Poleg navedenega pa poznamo seveda še bolj ali manj večje narejene ponaredke, izdelane iz neprimernih materialov, s prirejenimi orodji, s povsem drugimi tehnikami obdelave ipd. V to skupino sodijo tudi predelani originalni predmeti, pri čemer imam v mislih piljenje, barvanje, graviranje in podobne tehnične postopke, ki na videz podobne originale spremenijo iz ene stopnje v drugo (običajno pogostejše primerke v redkejše – in dražje). Naj bo to skupina »B«. Imamo pa še tretjo obliko predmetov (skupina »C«), ki pa jim preprosto ne moremo reči ponaredek, saj originala sploh ni. To so predmeti, ki jih jaz imenujem nemooralna inovativnost. Ti slednji po moje predstavljajo največjo past za zbiralce in so z moralnega vidika še najbolj sporni. Gre za predmete, ki jih spretni izdelovalci in trgovci (neredko v eni in isti osebi) preprosto »izumijo«, potem pa na trgu ponujajo kot izjemno redkost, največkrat pod pretvezo »poizkusnik« ali »nikoli podeljeni« predmeti. V kolikor gre za zbiralsko področje, ki ni kataložsko dobro obdelano oz. ga ne podpira urejena zbirka predpisov, je tovrstno početje naravnost zlata jama za ponudnike – in področje vojaških oznak je, čeprav se sliši nenavadno, eno od teh področij. Kot pripadnika Slovenske vojske (SV), me še posebej moti dejstvo, da se vedno pogosteje pojavljajo v zbirkah in na »tržišču« oznake, ki kakorkoli nosijo oz. izkazujejo simboliko SV, pa z le to nimajo nobene dokazljive povezave.

Deloma je za to stanje vsekakor kriv sam sistem, saj področje oznak v SV še ni dovolj dobro definirano, nekatera področja pa so nasploh zelo svobodna in nepokrita z veljavnimi akti. Večina poskusov za kata-

loško ureditev vseh veljavnih oznak, odlikovanj in priznanj v SV je sicer pohvale vrednih, a še niso dosegli stopenj uradnih katalogov ali pa so ti še nedostopni zainteresirani javnosti. Tudi vojaški muzej SV, ki bi moral biti še najbolj zainteresiran in kompetenten za kataložsko ureditev področja, je še daleč od tega. V zadnjih nekaj letih se je očitno število zbiralcev vojaških oznak precej povečalo, vsaj zanimanje za te predmete nakazuje ne to. S povečanim povpraševanjem je trg povsem normalno začel delovati in poleg povečane ponudbe korektnih predmetov se pojavlja večje število neevidentiranih »originalov« iz skupine »A«. Pri tem izdelovalcem ni nič zameriti, saj povsem korektno in, bodimo poštene, zelo kvalitetno, izdelujejo naročene predmete tar jih za vnaprej dogovorjeno tržno ceno prodajo naročnikom. Tudi zbiralcem in trgovcem tu ni kaj zameriti, saj vsak kupi in plača (ali pa zamenja) predmete po zakonitostih trga. Moralno sporna je le laž o redkosti posameznega predmeta – in tega se vse prepogosto poslužujejo tako trgovci kot zbiralci, ki si priskrbijo ustrezne količine »redkih originalov«. Zelo zanimivo je namreč spremljati informacije in ponudbo tovrstnih predmetov. Pogosto naletimo na posamezne zbiralske artikle, za katere je z veliko gotovostjo mogoče trditi, da je bilo izdelanih le nekaj deset primerkov, pa le te najdemo v večini zbirk. Če upoštevamo, da nekateri ti predmeti (originali) v zbirke nikoli ne pridejo, saj ostajajo kot spomin pri prvotnih nosilcih, se število razpoložljivih predmetov vsaj prepolovi. Potem pa se pogosto pojavi zbiralec / trgovec, ki ponuja večjo serijo, običajno vrhunsko ohranjenih, »redkih originalov«. Koliko so ti predmeti originalni, je seveda zelo preprosto razumeti. In zopet je predvsem odločitev posameznika, ali bo nasedel »zaupnim« informacijam o redkosti predmeta, v kar ga bo seveda še dodatno prepričala visoka cena. Nič drugega

posamezniku ne ostane, kot da se sam odloči – beseda in smisel pojma morala sta žal preživeta, vse pogosteje tudi pri državljanih, ki opravljajo poklic, katerega koren besede je »čast«.

Da pa ne bom ostal samo pri razglabljanju o morali, nenazadnje je to najprej stvar posameznika, ko pa nemoralno zaide v območje nezakonitega, so pa za to tako ali tako ustrezne službe, v nadaljevanju navajam nekaj primerov nenavadnih ponudb oznak SV v zadnjih mesecih. Tudi v teh primerih bralcem prepuščam odločitev in sodbo o teh predmetih, saj nimam dokazov ne za ne proti temu, da so predmeti avtentični – naj ostane pri tem, da za njih ne obstaja nobenih uradnih dokazov o ustanovitvi, zato so neke vrste »eksotiki«.

Zelo zanimivo je bilo dogajanje kmalu po objavi članka »Nekaj posebnežev«, katerega sem objavil v reviji Zbiralec št 9. leta 2005. Med drugim sem opisal tudi nenavaden položajni znak rdeče barve z enim vodoravnim mečem, na katerem je pritrjena figura glave nemškega ovčarja. Pred to objavo nisem nikjer videl takega ali podobnega znaka, kmalu po tem pa se je začel pojavljati enak znak, še bolj pa je zanimivo, da se je pojavil tudi znak z dvema in celo tremi meči. Za znak z enim mečem si upam trditi, da je originalen znak, ki ni bil nikoli uveden in uporabljen in izdelanih je bilo vsaj deset če ne več teh znakov. Ne morem pa tega trditi za druge podobne znake, saj v SV nikoli ni bilo formacij, povezanih z vojaškimi psi, ki bi bile ranga čete. Narediti sestavljanjo iz položajne oznake poveljnika voda (čete) ter segmenta znaka vodnika vojaških psov pa je z nekaj spretnosti stvar nekaj minut – torej je namig o verodostojnosti teh znakov precej jasen.

Naslednji znak pripadnosti / usposobljenosti, ki mi je vzbudil zanimanje, je bil kovinski znak z

zaščitno masko. Pred slabim letom se je začel pojavljati na elektronskem tržišču (»bolha«...) kot izredno redek znak SV. Na pojav tega znaka sem bil opozorjen in naprošen, da preverim, od kje izvira. Povprašal sem vse znane in možne pripadnike SV, ki bi lahko kaj vedeli o tem znaku, pa so vsi odgovorili enako: »Neobstoječe, nikoli videno, niti ne kot poskusni znak...«. Videl sem več različic tega znaka, enega celo izdelanega iz aluminija, znak SV je grobo barvan. Obstajajo tudi lepše izdelani, s plastificiranim znakom SV, na nobenem znanem pa ni uporabljen emajl.

znak pripadnosti / usposobljenosti z masko

Ostanimo še naprej pri znakih usposobljenosti. Prijatelj mi je posredoval fotografijo, ki naj bi predstavljala ponudbo redkih znakov pripadnosti in sicer že dolgo ukinjeni službi »motivatorjev«. Vsi zbiralci dobro poznamo lik knežjega kamna na osem kotnem znaku. Drži, da obstaja kar nekaj različic tega znaka. Na zgodnejših, katere je izdelovala takrat še firma AUREA, je knežji kamen kovinsko siv in nekoliko manjši, znak SV pa emajliran in prilepljen. Tudi celoten znak je emajliran. Kasneje je, po dokazljivih navedbah, knežji kamen postal zlat in za spoznanje večji, način izdelave pa je ostal isti, v emajlu. Ti varianti sta vsaj dve in sicer v temno zelenem emajlu, kot na večini osta-

lih podobnih znakov, ter v modrem emajlu za enote VLZO. Bel znak tega tipa je bil verjetno narejen samo eden, saj razen brigadirja (takrat še majorja) Janeza Švajncerja nihče od motivatorjev ni bil upravičen do zadolžitve s svečano uniformo - znaki z belim emajlom so se namreč nosili zgolj na svečanih uniformah. Na te znake so potem v različnih primerih spodaj prilepljene še pravokotne ploščice s kratico enote SV. Poleg emajliranih in sestavljenih znakov (znak SV prilepljen) se pojavljajo tudi enoviti oz. kompaktni znaki, kjer je znak SV integriran. Vse znane variante te vrste niso več emajlirane, temveč barvane (drug proizvajalec). Ti varianti sta temno zelena in svetlo modra (brez oznak proizvajalca). Na omenjeni fotografiji pa se jasno kaže silna želja trgovca ali zbiralca, da bi povečal število znakov. Veliko znakov na fotografiji je povsem nelogičnih. Zelo nenavadna je kombinacija z avtomatsko puško, ki je verjetno pobrana iz enega od nadomestnih trakcev za spominski znak. Tudi belih in rdečih oznak motivatorjev nikoli ni bilo – predvsem pa ne v času, ko so poleg podjetja AUREA (sedaj HELEDIS) pričeli izdelovati te znake tudi drugi proizvajalci (enovit znak brez emajla). Namig na poskusne znake je mogoč, a malo verjeten.

Podoben primer je znak »logistikov« SV. Že v osnovi je poimenovanje tega znaka napačno, saj ga večina zbiralcev opisuje kot novejši znak »voznikov«, kar pa seveda ne drži. Kovinski znak novejša izvedba je t.i. enovit, znak SV je integriran, ne lepljen, ter barvan in lakiran. Na ovalni osnovi z vencem lipovih listov je v sredini pritrjeno zlato stilizirano kolo z rdeče pobarvanim jedrom. To je uradni znak pripadnikov logističnih služb SV (med katere seveda spadajo tudi vozniki).

znak pripadnosti / usposobljenosti logistike

Na fotografiji prikazana paleta možnih variant tega znaka je impresivna. V uporabi je nedvomno samo eden, ostali pa naj bodo poskusni, če kdo to želi verjeti.

Nekoliko presenetljivo je, da se kot zbiralsko in trgovsko blago pojavljajo tudi našitki. Z razvojem tehnologije je v zadnjih letih izdelava vezenih izdelkov izredno posodobljena, po drugi strani pa se je tudi zelo pocenila, zato je to dalo možnosti za razmeroma poceni izdelavo tudi manjših serij vezenih izdelkov, med katere vojaški našitki definitivno sodijo. Tako v Sloveniji kot v tujini je tržna cena enega povprečno velikega in kvalitetnega našitka nekje v razponu od 3,5 do 8 evrov. So tudi odstopanja navzgor in navzdol, ampak povprečje cen ostaja tam nekje okrog 4,5 evra. Ko upade povpraševanje po uradnih, torej veljavnih našitkih, se hitro najde ideja o ponudbi »redkih eksotov«, ki pa so večinoma izmišljeni oz. imajo dokaj majavo realno osnovo. Ponovno primer. Pred nekaj leti so vojaški pravniki uvedli novo oznako usposobljenosti, ki je med zbiralci dokaj dobro poznana. Gre za kovinsko modro oznako novejšega tipa, na kateri je meč kot osnova lekarniške tehtnice, nad le to je v zavitem traku moto »JUSTITIA IN ARMIS«, prav na vrhu pa znak SV. Znak nosijo vsi pravniki SV na službeni uniformi. Med zbiralci pa krožita tudi vsaj dva znana našitka, ki naj bi pripadala pravni službi.

eksotična našitka pravne službe

Preverjeno, znak pravnikov kot našitek ni bil nikoli potrjen in tudi nikoli nošen na uniformah SV. Oba znaka na fotografiji sta torej poskus nečesa neobstoječega. Se pa sama po sebi ponuja tudi razlaga, kako so lahko nastali, vsaj eden od prikazanih. Ob neki priložnosti so si pravniki (gre za majhno število predstavnikov te stroke) na lastne stroške naročili športne majice, na katerih je bil tudi znak pravne službe SV. Od tega izdelka do vezenja na drug material v obliki našitka je pa majhen obrtniški korak.

Med vsemi znaki, ki so mi zadnje čase posebej pritegnili pozornost, nedvomno izstopa vezena kokarda za mornariško kapo. Največjo težavo sem imel že z iskanjem pravega poimenovanja. Nedvomno gre za »izdelek«, ki naj bi se nosil na kapi vojaške mornarice, bolj konkretno na službeni ali celo svečani »čapki«.

eksotična kokarda

Oblika in barva podlage znaka temu opisu celo ustreza. Motivika in način izdelave pa gresta svojo smer. Na znanih in potrjenih tovrstnih »mornariških« kokardah je kot osnova znak SV, preko katerega je vezeno zlato sidro. Ta osnovni motiv obkroža zlat ornament, ki predstavlja dva simetrična šopa listov – podobno, kot nekatere tuje kokarde. Kot je razvidno iz fotografije, pa pri tem eksotičnem znaku odstopa že sam znak SV, ki je drugačen in drugače vezen. Prav tako odstopa zlat ornament (listi), ki je vezen z bistveno debelejšo zlato

nitjo (spominja na starejši angleški tip našitkov). Posebna uganka pa je seveda centralni motiv – namesto sidra je v sredini orel z razširjenimi krili, podoben, kot ga poznamo s kovinskih znakov pilotov SV (in kot se nahaja na letalskih kovinskih kokardah SV). Komu bi bil lahko ta znak namenjen? Po obliki in izdelavi sodeč nakazuje v smer »mornariških« znakov, samo SV nima lastne vojaške mornarice, torej znotraj te ne more imeti mornariškega letalstva. Hidroplanov tudi nimamo, da bi lahko piloti le teh nosili takšne kokarde. Ko torej črtamo vse možne povezave s temno modro komponento (mornarji), lahko iščemo samo še povezavo pri vojaškem letalstvu. Kot smo ugotovili, orel ustreza, vse ostalo pa ne. Ali obstaja možnost, da bi nekdo razvijal vezeno kokardo za letalske kape? Do izdelave le teh je dejansko prišlo, vendar so znaki na črnih kapah s ščitnikom bistveno drugačni. Tudi če bi ta domneva vsaj malo držala,

je nenavadno to, zakaj oblika mornariške vezene kokarde.

Izdelek je vsekakor lep in zanimiv, a njegov namen je zaviti v same neznanke. Morda pa bo ta zapis našel odmev in bomo vsi skupaj bogatejši za nova spoznanja.

Kot je bilo v tem razmišljanju večkrat poudarjeno, ne krivim in ne obtožujem nikogar, saj za to nimam nobenih pooblastil. Odločitev vsakega posameznika, predvsem zbiralca je, kaj bo vključil v svojo zbirko, saj zbiramo v glavnem za svojo dušo, v svojem prostem času in za svoj denar. Komur je pomembna zgolj kvantiteta, mu iz srca privoščim, da prišteva v zbirko tudi dvomljive predmete. Škoda je le, da se vse prerado ponavlja pravilo, da desetkrat ponovljena laž s časom postane resnica. ❖

Brane Tušar, marec 2012

Vojni muzej Idrija

Je v samem središču mesta Idrije, v eni najbolj dominantnih stavb, ki se ji reče Magazin. Stoji nasproti Antonijevega rova, in ga ni mogoče zgrešiti. Obiskovalec si lahko ogleda vojno zgodovino Idrije, ki jo sestavljajo predmeti iz obeh vojn, ki sta divjali po naših krajih, ter tudi predmeti kot ostalina časa osamosvojitvene vojne iz leta 1991.

Zbirka je nastala z eno prav posebno ljubeznijo, ki jo goji g. Slavko do zgodovine svojega kraja in do primorskih Slovencev, ki so bili dolga leta pod Italijo zaradi sramotne Repalske pogodbe po prvi svetovni vojni. Vojni muzej lepo prikazuje zgodovino po sektorjih: če gremo od začetka naprej je na ogled postavljena zbirka predmetov za

časa 1. sv. vojne, Repalska meja, Italijanska okupacija v Idriji in fašizem ter italijanski vojaki, ki so bili nastanjeni v Idriji, nato nemška okupacija z uniformami, slikami ter dokumenti bat. Haine 139. regimenta, pa domobranska propaganda, ostanki letala ki se je zrušilo nad Idrijo (Liberator B24 J), v nadaljevanju vam muzej predstavlja še naše prekomorce in Sardinijce med zavezniki na Korziki in v Franciji ter Afriki.

Prav posebno pa je predstavljena partizanska bolnica PAVLA, ki je delovala v Trnovskem gozdu, bila je postavljena v enakem času kot bolj znana bolnica FRANJA v Cerknem. Obiskovalec lahko vidi tudi partizanska odličja in originalne obleke iz tistih časov, predstav-

ljena je nova Jugoslavija, uniforme Idrijčanov, ki so bili častniki v JNA, med njimi dva generala. Na ogled pa so postavljena tudi odličja, redi in medalje. Na koncu pa še predmeti in uniforme iz osamosvojitvene vojne in Slovenske vojske. Prav v sredini muzeja pa so zbrana vsa orožja, ki so jih uporabljali v tem zgodovinskem obdobju.

S. Moravec, lastnik muzeja v Idriji, je prejel v tem času, odkar je predstavil svoj muzej iz garaže v mesto, dve večji priznanji s strani občine Idrije, prvega ob takojšnji otvoritvi še na prvi lokaciji v Bajtovi hiši leta 2004 in drugo, največjo nagrado za življensko delo, imenovano Mrakovo nagrado pa leta 2009. Telefon: 041 407 651 E-pošta: slavko.moravec@gmail.com

Vojni muzej Idrija

Predstavitev 1. svetovne vojne

Italijanska okupacija Primorske – Idrija

Vojni muzej Idrija

Eksponati, orožje odličja uniforme in ostanki letala 2. svetovne vojne

Jugoslovanske uniforme in eksponati Idrijčanov kot častniki v JNA

Vojni muzej Idrija

Osrednji prostor v vojnem muzeju kjer je razstavljeno orožje s katerim so se bojevali na našem področju v prejšnjem stoletju

Jugoslovanska odlikovanja

Nemška soldateska v Idriji (polk 139 gorskih lovcev in SS policijski bataljon) orožje, odlikovanja in slikovno gradivo

Zavezniki 2. svetovne vojne, uniforme USA, Britanija, Sovjetska in Jugoslovanski Partizan

Partizanska odličja Idrijčanov in osebna oprema ter orožje znanih in hrabrih borcev NOB, med njimi tudi Levičnik

Primorci v zavezniški armadi (USA oskrbovalne čete in Brit. general kasneje v prekomorskih brigadah)

Slavko Moravec

Slovenska vojska od osamosvojitvene vojne do današnjih dni (položajni znaki, kovanci, značke, našitki, plakete, odlikovanja prve uniforme in sedanje tako izhodne službene) kot bojne vseh rodov. ❖

Zbiralcu Ivanu v spomin

Marca letos je izgubil zadnjo bitko za življenje član ZZVIS in dolgoletni zbiralec, Ivan Tušar iz Idrije. Za dobrovoljnim in optimističnim Ivanom je v vseh, ki smo ga poznali, ostala nezapolnjiva praznina. Pogrešamo ga in za vedno se ga bomo spominjali kot človeka, prijatelja in kot zbiralca.

Življenjska pot našega prijatelja Ivana je bila zelo razgibana. Kot otrok je preživel drugo svetovno

vojno v Idriji, kjer je po vojni končal osnovno šolo, po tej pa se je izučil za mizarja. V tem poklicu je tudi delal večino aktivne delovne dobe, večino časa pri Rudniku živega srebra. Zelo mlad se je priključil rudniški godbi na pihala, kar je veliko pripomoglo k temu, da je bil kot mornar jugoslovanske vojne mornarice po osnovnem usposabljanju določen za trobentača in splet okoliščin je napeljal, da je bil izbran tudi kot član posadke na ladji Galeb, s katero je spremljal predsednika Tita na poti po Sredozemlju.

Zbiralska žilica je bila prisotna v Ivanu očitno od malega. Bil je eden prvih pravih strastnih zbiralcev značk. Velikokrat je pripovedoval, kako je bil pripravljen tvegati čas in denar, da je za zbirko pridobil novo značko. Prav tako je zelo kmalu začel zbirati vojaška in državna odlikovanja. Po osamosvojitvi Republike Slovenije in vzpostavitvi samostojne obrambne sile v novi državi pa je Ivan usmeril vse svoje zbiralske sile v priznanja in oznake slovenske Teritorialne obrambe / Slovenske vojske. Med

vsemi vrlinami, ki jih Ivanu ni manjkalo, je nedvomno izstopalo domoljubje in prav tu je iskati povezavo in silno zagnanost prav za to vejo zbirateljstva. Kasneje, nekaj let pred smrtjo, je k čudoviti zbirki našitkov, plaket, kovancev in priznanj ter odlikovanj pričel dograjevati še lepo urejeno zbirko papirnatega denarja, kovancev in znamk. Tako kot v zasebnem življenju je bil tudi pri svo-

jem konjičku – zbirateljstvu Ivan dosleden, sistematičen in predvsem pošten. Nič ni bilo prepuščeno naključju, zbirke so bile vedno zgledno urejene, za večino predmetov v zbirkah je imel tudi zbrane podatke o nastanku oz. poreklu. Prav do zadnjih dni življenja je Ivan ostal bistrega uma, kljub izredno težki bolezni je odriaval misel na odhod na stran in ohranjal je stike z zbiralci do zadnjega. Med zadnjimi napotki, ki jih je dajal najbližjim v njegovih najtežjih zadnjih urah, so bili tudi pozdravi vsem zbiralcem, v katerih je v dolgih letih sodeloval. Nikogar ni pozabil, nikogar izpustil, o vsakem je vedel povedati nekaj lepega – predvsem lepega. Tudi zato nasmejanega Ivana ne bomo zbiralci nikoli pozabili.

**Naj mu bo lahka slovenska zemlja,
katero je tako zelo ljubil.**

TB

"Puška Kraljevine Jugoslavije s pripadajočim bodalom M.1924, sistem Mauser cal. 7,92mm"

Glasiło ZZVIS »ZBIRALEC št. 20« je bilo izdelano v 70 izvodih.

**Uredila: Monika in Martin LESKOVAR
Tisk : DEMAGO Print&design, Junij 2012**